

Coronapandemiens indflydelse på familien

En tematisk oversigt over international forskning i perioden 2020-2021

Familieliv en i Coronatid. Working paper nr 1, DPU

2024

Anne Vinther Søndergaard

DPU - DANMARKS
INSTITUT FOR
PÆDAGOGIK OG
UDDANNELSE
AARHUS UNIVERSITET

Data

Serietitel	Working paper
Titel	Coronapandemiens indflydelse på familien
Undertitel	En tematisk oversigt over international forskning i perioden 2020-2021
Forfatter(e)	Anne Vinther Søndergaard
Afdeling	Forskningsoversigten er udarbejdet i tilknytning til forskningsprojektet "Familieliv i en Coronatid" https://projekter.au.dk/familieliv-i-en-coronatid
Udgiver	Danmark Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet
Udgivelsesår	December 2024
Sammenfatning	<p>Pandemien og de tilhørende restriktioner medførte betydelige negative konsekvenser for børnefamiliernes trivsel og hverdagsliv, særligt blandt lavindkomstfamilier, familier med flere børn, yngre forældre og forældre til små børn. Den mentale sundhed blev generelt forringet, påvirket af forældrenes stressniveau, som havde direkte betydning for børnenes trivsel. Hjemmeundervisning udgjorde en central belastning, der i nogle tilfælde intensiverede konflikter og udfordrede forældre-barn-relationer, mens andre oplevede styrkede bånd gennem øget samvær. Restriktionerne fremhævede en kønsopdelt arbejdsfordeling, hvor mødre i højere grad fastholdt eller intensiverede deres ansvar for omsorgs- og husarbejde. Dette bidrog til øget mental belastning og økonomiske udfordringer blandt mødre, der oftere end fædre reducerede arbejdstiden eller mistede deres arbejde. Enkelte fædre overtog dog større ansvar for hjemlige opgaver. Familier med børn med særlige behov blev særligt hårdt ramt af manglende støtte fra institutioner, skoler og sociale netværk, hvilket forstærkede forældrenes bekymring for både børnenes faglige og mentale udvikling. Forskningen peger på divergerende relationelle effekter: mens nogle familier oplevede øget konfliktniveau og svækkede relationer, rapporterede andre om styrkede bånd. Samlet set viser studierne, at familierne tilpassede sig forskelligt ved at udvikle strategier til at balancere arbejdsliv, omsorgsopgaver og individuelle behov.</p>
Emneord	Covid-19, Pandemic, Family dynamics, Mental health, Parental stress, Gender roles during pandemic

Indhold

Introduktion	4
Søgestrategi	5
Tematikker	6
Mental sundhed i familien	6
Undervisning i hjemmet	9
En kønnet karantæne	11
Børn med særlige behov	13
Relationelle implikationer og strategier	14
Konklusion	17
Referencer	18

Introduktion

Da Covid-19 pandemien ramte verdenssamfundet i 2019, blev der løbende iværksat forskellige restriktive foranstaltninger for at bremse spredningen af virusset. I de fleste lande blev omfattende tiltag indført, herunder store regionale og nationale nedlukninger. For børnefamilier medførte restriktioner og nedlukninger markante forandringer i hverdagen: Hjemsendelser fra arbejde og institution betød at forældrene pludselig skulle håndtere at passe både arbejde, skoleliv og familieliv på én gang i samme sfære (Clark et al. 2021). Dette medvirkede til en omfattende reorganisering af familielivet, der yderligere blev påvirket af restriktioner i familiens sociale liv samt bekymringer for sundheden hos nære familie-medlemmer og venner.

Dette arbejdsrapport søger at danne en oversigt over centrale aspekter af corona-pandemiens indflydelse på familien ud fra den internationale forskningslitteratur. Oversigten er inddeelt i og struktureret ud fra fem udvalgte tematikker, der er opstået via en gennemgang af relevante artikler. Det gælder for flere af artiklerne, at de kan placeres under forskellige temaer, da mange studier beskæftiger sig med flere problematikker i én. De enkelte studier optræder dog kun én gang, under det tema, der er fundet mest dækkende og udfoldes i varierende grad. Trods heterogeniteten inden for forskningsdiscipliner på tværs af lande og kontekster, kan man finde fælles karakteristika ved disse studier; Forskningen blev primært udført under den første nedlukning i foråret 2020 og benytter generelt en kvantitativ tilgang, ofte ved anvendelse af spørgeskemaundersøgelser. Informanterne i disse studier udgør overvejende en relativt homogen gruppe, (stærkt) domineret af mødre, ægtefolk eller samlevende samt højtuddannede og personer i beskæftigelse. Disse karakteristika bør tages i betragtning ved sammenligning og fortolkning af studierne konklusioner. Den betydelige variation i nedlukningsforanstaltninger og implementeringen af støttende sociale politikker på tværs af lande understreger samtidigt vigtigheden af at inddrage den nationale kontekst ved sammenfatninger af den internationale litteratur på området.

Nærværende tematiske oversigt kan bidrage med indsigt i nogle af de gennemgående tendenser, der har præget familielivets vilkår i de indledende år af pandemien. Oversigten danner potentiale til at informere fremtidig forskning på området og belyse de komplekse dynamikker, der påvirker familielivet i krisetider.

Søgestrategi

Denne oversigt er baseret på en litteratursøgning over publiceret forskning fra 2020 til 2021 (enkelte bidrag fra primo 2022 er medtaget). Søgningen blev udført i perioden august 2021 til februar 2022 i ProQuest og Scopus for at sikre en bred søgning samt i ERIC og PsychNet med henblik på en mere fokuseret tilgang. Dertil er referencer i de fundne artikler gennemgået med formålet om at afsøge relevante kryds-referencer. Der er søgt på følgende kombinationer af søgeord:

- ("family" OR "families" OR "parent*" OR "caregiver*") AND
- ("Covid-19" OR "pandemic*" OR "coronavirus*" OR "lockdown" OR "social isolation") AND
- ("mental health" OR "stress" OR "homeschooling" OR "parenting roles")

Derudover blev boolske operatorer (AND/OR) brugt til at inkludere variationer og synonymer, og trunkering (*) sikrede, at afledte ord blev fanget (fx "family" og "families"). For at øge relevansen blev søgningen begrænset til peer-reviewed artikler publiceret fra 2020 til februar 2022.

Følgende inklusionskriterier er anvendt:

- Studier fra lande som USA, Australien, Canada, New Zealand samt europæiske lande for at sikre en bred international repræsentation, samt med formålet om at belyse analytiske pointer, der kan sammenstilles med og diskuteres op imod empiriske fund i en dansk kontekst
- Artikler, der specifikt omhandler børnefamilier eller forældres oplevelser under pandemien.

For at afgrænse søgningen blev følgende eksklusionskriterier anvendt:

- Artikler på andre sprog end engelsk blev ekskluderet
- Ikke-peer-reviewed studier blev ekskluderet
- Artikler der omhandlede andre målgrupper end børnefamilier eller forældre, såsom ældre eller sundhedspersonale, blev fravalgt
- Studier der kun indirekte berørte tematikker som mental sundhed, forældreroller og relationer, blev ekskluderet

I alt frembragte søgeforløbet 85 relevante studier. På baggrund af indledningsvis screening af abstracts og derefter fuldttekstgennemgang er 63 artikler inddraget til analytisk kondensering og sammenfatning.

Tematikker

I de følgende afsnit udfoldes de centrale tematikker, der har præget forskningen om familieleven under corona-pandemien. Gennem en systematisk gennemgang af international litteratur fremhæves fem nøgleområder, hvor pandemien har haft betydelig indflydelse på familiodynamikker:

Mental sundhed i familien

Den samlede litteratur viser, at familier på tværs af lande og kontekster generelt oplevede et fald i den mentale sundhed under pandemien. Dette var både tilfældet når den mentale sundhed og trivsel blev undersøgt blandt forældre og børn. Særligt de politiske interventioner, der medførte blandt andet social isolation, karantæne, hjemme- arbejde og -skole, fik en kompleks indvirkning på familiernes hverdagsliv, hvor forældrene i endnu højere grad end tidligere, var udfordrede af at balancere egne behov med børnenes (Eales et al. 2021; Chavez et al. 2021). Litteraturen peger blandt andet på at forældre oplevede et øget stressniveau som konsekvens af nedlukningerne. I en sammenfatning af to spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis 604 og 364 forældre samt et casestudie blandt 64 forældre i England, finder Pascal et al. (2020) at 65 procent af forældrene med små børn i hjemmet var stressede, bekymrede eller overvældet under lockdown. Dette underbygges i en tysk spørgeskemaundersøgelse blandt 1024 forældre, der finder at forældrenes stressniveau forværredes under pandemiens begyndelse, hvor særligt social isolation, restriktioner og hjemmepasning af børn havde den største negative indflydelse (Calvano 2021). Den psykiske tilstand i familien undersøges også af Linnavalli & Kalland (2021), der i en mindre undersøgelse blandt 20 finske forældre med børn i daginstitutionsalderen observerer, at den mentale sundhed var faldende hos forældrene. Forældrene rapporterede også en stigning i ægteskabsproblemer samt et fald i den positive relation mellem barn-voksen i forbindelse med at have børn hjemme fra daginstitution. I undersøgelsen fremhæves det yderligere, at børnene oplevede en stigende ensomhed under karantænen sammenlignet med før. I en undersøgelse fra 2020 peger Morgül m.fl. på samme tendens. Med baggrund i en spørgeskemaundersøgelse blandt 927 britiske forældre til børn mellem 5 og 11 år, rapporterede forældrene kedsomhed som et af de mest fremtrædende udfordringer hos børnene. Ensomhed og frustration var ligeledes dominerende aspekter af børnenes tilværelse under nedlukningen.

Pandemiens indflydelse på børns hverdagsliv og trivsel belyses også i et portugisisk studie blandt 110 børn i 3-4. klasse og deres forældre (Oliveira et al. 2022). Baseret på tværsnitsdata, indsamlet både under og efter første nedlukningsperiode, er konklusionen, at børnene deltog i mere stillesiddende aktiviteter (f.eks. skærmtid) og var mindre fysisk aktive i fritid og leg. Resultaterne indikerer et overordnet mønster præget af en højere forekomst af stillesiddende aktiviteter blandt børnene og en lavere forekomst af aktive fritids- og legaktiviteter, især blandt socialt og økonomisk sårbare børn. I studiet fremhæves dog at familiens tilpasningsstrategier var signifikant determinerende for børnenes mentale sundhed. Denne observation ses også i en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt 87 norske folkeskoleelever

og deres mødre (Martiny et al. 2021). Studiet bidrager, ligesom Oliveira et al., til den sparsomme litteratur, der involverer børn som informanter, og som belyser børnenes egne erfaringer under Covid-19 pandemien. Forskerne finder et nært link mellem mødrenes trivsel og børnenes trivsel og negative følelser. Denne observation gør sig også gældende i flere andre studier (Spinelli et al. (2020; Larsen et al. 2021; Cohodes et al. 2021), der alle finder indikationer på, at børnenes mentale sundhed blev medieret af forældrenes belastnings- og stressniveau.

Når blikket rettes mod den mentale sundhed i familierne, er der dog også nuancer at spore i litteraturen. I en mixed-methods undersøgelse blandt omkring 1000 italienske forældre finder Biffi et al. (2021) både svingende og konfliktfyldte følelser blandt forældrene. Forældrene gav udtryk for bekymringer, angst og besværligheder men også optimisme, glæde og håb under corona-pandemien. Særligt kravet om nye rutiner i hverdagen under restriktionerne var i familierne forbundet med udfordringer, hvor omkring 2/3 rapporterede, at de nye daglige rutiner ofte skabte situationer, der fik dem til at miste tålmodigheden med deres børn. Ændringer af forhenværende rutiner og små hverdagsritualer medvirkede til en følelse af desorientering, hvilket udfordrede forældrenes følelse af tryk. Samtidig led børnene også under forandringerne heraf. De oplevede blandt andet bekymringer koblet til den stigende usikkerhed som følge af nedlukningen, hvilket yderligere forstærkede byrden på forældrene. Samme tendens er at spore i en italiensk spørgeskemaundersøgelse blandt 178 forældre (Gigli & Trentini 2021), hvor de udspurgte forældre generelt ikke oplevede problemer med deres forældrefunktion. De fremhævede dog kritiske effekter af pandemien såsom børnenes isolering fra jævnaldrende, den manglende kontakt med naturen og håndteringen af familiens relationelle dynamikker. Forældrene pointerede i den sammenhæng, at muligheden for at dele bekymringer og ansvar med en partner, fysisk plads i hjemmet samt økonomiske ressourcer alle var faciliterende aspekter i forbindelse med at håndtere udfordringer forbundet til nedlukningen.

Pandemiens positive betydninger fremskrives i en begrænset andel af de inkluderede studier. Fælles for de positive effekter er beskrivelsen af øget nærvær i familien og mere tid med børnene (Calvano et al. 2021; Canzi et al. 2021). En italiensk survey blandt 104 forældre til børn mellem 4-12 år finder, at de positive effekter fra lockdown, i form af mere tid med, og stærkere sammenhængskraft i, familien, opvejede de negative effekter fra øget isolation (Balenzano 2020). Denne observation underbygges i et andet italiensk studie, der karakteriserer familien som en systemisk resiliens, der kunne tilpasse sig de afledte effekter fra restriktionerne (Mantovani et al. 2021). Forskerne gjorde brug af et spørgeskema blandt 3443 forældre med børn i alderen 1-5 år og 6-10 år, alle bosat i Lombardiet-regionen, der var tidligst og hårdest ramt af Covid-19. Forfatterne peger desuden på, at nedlukningen bidrog til en forstærket relation mellem forældre og børn samt mellem søskende.

De positive effekter skal tolkes i dét lys, at flere af studierne er baseret på et ikke-repræsentativt udsnit af en befolkning, primært bestående af ressourcestærke familier (læs: mødre), hvilket understøtter tesen om, at familier med flere ressourcer har større chance for at komme positivt igennem coronakrisen (Pereira et al. 2021). At lavindkomstfamilier var under intensiveret belastning fra pandemiens effekter, ses bl.a. kvantificeres hos Feinberg et al. (2021), der i en amerikansk kontekst ser på forandringer i individuelle og familie-orienterede funktioner blandt 384 forældre fra 208 amerikanske familier, før og under de første måneders nedlukning. De konkluderer heraf, at familier med lave indkomstniveauer overvejende var i risiko for forringet trivsel. Samme billede tegnes i en australsk undersøgelse af tværsnit-data fra en longitudinal undersøgelse blandt 2365 forældre med børn i alderen 0-18 år

(Westrupp et al. 2021). Her finder forskerne at færre økonomiske ressourcer, men også forudgående fysiske og psykiske sygdomme hos forældrene (særlig yngre), var associeret med dårligere forældrefunktion og mere belastede familierelationer. Kerr et al. (2021) tilslutter sig disse observationer i en spørgeskemaundersøgelse blandt 1009 amerikanske forældre, når de erfarer, at både lavindkomst familier samt mødre var mest belastet under pandemien nedlukning.

Familiens størrelse er et andet aspekt der ser ud til at have haft indflydelse på familiens oplevelser og funktion under coronapandemien. I en spørgeskemaundersøgelse blandt 1407 italienske forældre slutter Canzi (2021), at de positive aspekter ved pandemien determineres af særligt én faktor; familiens størrelse. Her rapporterer forældre med to eller flere børn flere positive forandringer i familielivet sammenlignet med forældre, der kun havde ét barn. At antallet af børn fik indvirkning på familielivets mentale belastning, belyses også hos Lammi-Taskula et al. der i en finsk spørgeskemaundersøgelse fra 2021 undersøgte familiens trivsel blandt henholdsvis 4550 mødre og 2955 fædre med et 3-6 måneder gammelt barn. Her var observationen, at forældre med ét barn bekymrede sig mere end forældre med flere børn. Chavez et al. (2021) finder i en større international spørgeskemaundersøgelse blandt 4221 personer, at der i hjem med børn var en mindre negativ påvirkning på familiens funktion end i hjem uden børn. En del af de inkluderede studier beskæftiger sig desuden med betydningen af børnenes og forældrenes alder for familiens mentale sundhed. Artiklernes fund viser en generel negativ sammenhæng mellem yngre forældre og stress, samt yngre børn og stress hos forældrene. Blandt andre afsøger Wamser-Nanney m.fl. (2021) i et større amerikansk repræsentativt studie blandt et udsnit af 2019 respondenter, hvorvidt de specifikke parametre: alder, køn, etnicitet, antal børn og alder på børn, indvirkede på forældrenes stressniveauer. Her finder forfatterne at særligt yngre forældre samt forældre med minoritetsbaggrund, viste øget tegn på såkaldte posttraumatiske stresssymptomer under coronapandemien. Et betydeligt omfang af den inkluderede forskning behandler køn samt børn med særlige behov, hvorfor disse parametre vil belyses som tema senere i arbejdsrapport.

En del af litteraturen beskæftiger sig desuden med betydningen af forskellige forældrekonstellationer i form af co-parenting, eneforældreskab og partnersupport som medierende faktorer for stressbelastninger. Det fremhæves blandt andet i forskningen, at co-parenting og partnersupport modvirker de negative effekter fra covid-19 restriktionerne. Blandt andet finder Peltz et al. (2021) i et amerikansk studie, baseret på online surveys blandt 1003 forældre på tværs af USA samt dagbogsnotater fra 685 forældre, at konflikter blandt co-parents øgede presset på forældreskabet, gav større oplevet arbejdsbyrde og økonomiske bekymringer. Samtidig var stigningen i den oplevede stressbelastning associeret med tilsvarende stigninger i konflikter, hvilket desuden blev associeret med et fald i familiens sammenhængskraft. En spørgeskemaundersøgelse blandt 362 forældre i New Zealand finder ligeledes tegn på, at et positivt samarbejde forældre imellem agerede som "buffer" i forbindelse med de negative effekter fra lockdown. Her beskrives også støtte fra partneren som en faktor, der mindskede eller forhindrede øget stress blandt forældrene (McRae et al. 2021). I et større longitudinelt studie foretaget blandt 1042 tyske respondenter i tiden mellem april – september 2020, undersøgte Rudolph & Zacher (2021) hvordan partnerskab og forældrestatus influerede de oplevede krav til, og tilfredshed med, familielivet under Covid-19 pandemien. Der peges på, at de oplevede krav (normative stressfaktorer) højnedes i den undersøgte periode. Samtidig steg dog også tilfredsheden med familielivet i selvsamme periode.

Ligeledes indikerer forskningen, at de forældre der var to om deres børn, oplevede færre krav og mindre pres på familielivet end enlige forældre.

Generelt viser litteraturen samlet set at forskellige familiekonstellationer skabte variationer i måderne hvorpå familierne oplevede den mentale belastning under corona-pandemien.

Undervisning i hjemmet

I kølvandet på de globale restriktioner, der prægede samfundet under pandemien, blev lukningen af skoler og uddannelsesinstitutioner en markant politisk foranstaltning. Dette greb ændrede markant på både børn og forældres dagligdag, idet læringsmiljøet skiftede fra klasseværelset til hjemmet. Det fremgår i mange studier, at hjemmeskoling for forældrene udgjorde en ny og væsentlig ansvarsbyrde, der fik indflydelse på familiens funktion og mentale tilstand.

En international forskningsundersøgelse fra foråret 2020 giver indblik i familiernes digitale liv og fjernundervisningsaktiviteter på tværs af 11 europæiske lande under de første nedlukninger (Vuorikari et al., 2020). Studiet inkluderer børn i alderen 10-18 år samt deres forældre, og tydeliggør nogle af de første tendenser der kunne spores på tværs af landegrænser. Resultaterne viser, at børn på tværs af alle deltagende lande i gennemsnit rapporterede at bruge cirka halvdelen af deres online-tid på digitale læringsaktiviteter. Desuden kunne næsten alle børn, der deltog i undersøgelsen, udføre nogle skolerelaterede aktiviteter ved hjælp af digitale teknologier, mens mange rapporterede, at deres skoler havde forsynet dem med digitale kommunikations- og læringsplatforme. Resultaterne peger dog også på betydelige variationer i, hvordan børn kunne interagere med deres lærere i læringsaktiviteter og hvor ofte børn var i kontakt med deres lærere online. Mens 75 procent eller mere af børnene i Italien, Norge, Portugal og Rumænien rapporterede daglige online interaktioner med deres lærere under Covid-19 nedlukningen i foråret 2020, lå dette tal mellem 50-75 procent i Frankrig, Irland, Spanien og Schweiz, og mellem 34-41 procent i Tyskland, Østrig og Slovenien. Undersøgelsen viser at børnene var bekymrede for ikke at kunne følge med i deres skolearbejde og bekymrede sig om at få dårlige karakterer på grund af online læringsaktiviteter. Derudover rapporterede mange børn på tværs af landegrænser en øget arbejdsbyrde grundet fjernundervisningsaktiviteterne. Forældrene var også bekymrede for pandemiens negative indvirkning på deres børns uddannelse, og gav udtryk for et behov for flere retningslinjer samt rådgivning om støtte til børnenes faglige og mentale trivsel.

Et andet omfangsrigt studie, der bygger på repræsentative data blandt 3338 husstande i USA, underbygger billedet af forældrenes udfordringer med hjemmeundervisning. Studiet viser blandt andet en øget påvirkning af stress- og depressionssymptomer på tværs af socio-økonomiske forhold blandt forældrene (Davis et al. 2021). Den oplevede byrde fra hjemmeundervisningen kommer også til udtryk i en tysk kontekst, hvor Schmidt et al. (2020) på baggrund af dagbøger udført blandt 562 forældre, ser på hjemmeundervisning som en isoleret stressfaktor. Her viser analysen, at der uagtet forældrenes grad af involvering i den daglige undervisning og læring, blev rapporteret om større uenighed med barnet på dage med hjemmeskoling. Forældrene gav desuden udtryk for, at deres barn var mindre glad, balanceret og afslappet på dage med hjemmeundervisning end dage uden. Samtidig peges der på, at jo mere forældrene involverede sig i børnenes hjemmeundervisning, des større var de negative udfald i form af ringere forælder-barn interaktion og yderligere negativ påvirkning hos både forældre og barn. Relationen mellem barn-forælder influeredes desuden af den tid børnene brugte på skoleopgaver i hjemmet. De familier, hvor barn-forælder relationen

var mest negativt påvirket, var både de familier hvor børnene sjældent brugte tid på skoleopgaver, samt de familier hvor børnene brugte længst tid på skoleopgaver. Forfatterne fremhæver i den forbindelse, at børn der næsten aldrig lavede skoleopgaver i hjemmet skulle tages mere af, alt imens børn, der arbejdede med skoleopgaver i hjemmet hver dag, også fordrede en betydelig forældreinvolvering. Forældrenes var således mindst negativt påvirket af hjemmeskoling når deres barn arbejdede selvstændigt med skoleopgaverne.

Den oplevede belastning fra hjemmeskoling demonstreres ligeledes i et polsk studie foretaget blandt 278 forældre i løbet af første lockdown i foråret 2020 (Parczewska 2021). Her angav knap 50 procent af forældrene hjemmeundervisning som udfordrende eller meget udfordrende. Samtidig var det blot 1/3 af forældrene, der vurderede børnenes onlineundervisning som effektiv, hvortil godt 70 procent gav udtryk for at være bekymrede for en negativ indflydelse på deres børns uddannelse. Forældrenes konfrontation med det voksende ansvar for at skabe et læringsrum for børnene krævede ofte nye organisatoriske tilgange til hverdagen. Denne opgave førte imidlertid til spændinger og konflikter i familien. Selvom struktureret planlægning af hjemmeundervisningen i visse tilfælde gav en følelse af øget kontrol, var de fleste forældre generelt udfordrede af at tilpasse sig den nye virkelighed og oplevede, at ansvaret for børnenes undervisning oversteg deres kompetencer.

I en finsk kontekst viser en spørgeskemaundersøgelse blandt 316 forældre lignende tendenser (Koskela et al. 2020). Her oplevede forældrene også begrænsninger i deres egne faglige evner og kompetencer i forsøget på at støtte deres børns undervisning. Hjemmeskoling blev beskrevet som en forvirrende faktor for forældrene, der skulle jonglere forskellige roller inden for hjemmets rammer. Studiet fremhæver dog samtidig, at et meningsfuldt samarbejde mellem skolen og familien bidrog til større modstandsdygtighed i familien ved at hjælpe forældrene med at håndtere komplekse roller og udvikle positive rutiner i hjemmet. Lignende udfordringer beskrives også i en mindre spørgeskemaundersøgelse blandt 122 forældre i USA. Her gav forældrene blandt andet udtryk for en manglende motivation for læring blandt børnene alt imens de beskrev et stort pres i forbindelse med at have ansvaret herfor (Garbe et al. 2020).

Det fremgår af litteraturen på området, at der er forskellige faktorer, der påvirker graden af belastning fra hjemmeskoling. Blandt andet beskrives der i en engelsk spørgeskemaundersøgelse, foretaget blandt 322 forældre under første lockdown, at utilstrækkelig plads i hjemmet kunne sammenkædes med en mindre tro på egne evner som forælder (Aznar 2021). Derudover spillede negative håndteringsmekanismer og manglende kreativitet hos forældrene ind på, hvordan de håndterede stress i forbindelse med kravene fra online undervisning. Et omfattende portugisisk studie, foretaget blandt 21.333 forældre med børn i grundskolealderen, peger desuden på hvordan forældrenes grad af involvering blev medieret af henholdsvis barnets alder og køn, hvor yngre børn samt drenge krævede mere involvering. Desuden spillede forældrenes uddannelsesbaggrund ind, så forældre med lavere uddannelsesbaggrund brugte mest tid på hjemmeundervisning. Studiets forfattere finder også, at forældre til børn i privatskole var mere involveret i hjemmeundervisning end forældre til børn i offentlige skoler (Ribeiro et al. 2021). Forskellene mellem henholdsvis privatskole og offentlig skole understøttes også af Carpenter & Dunn (2020), der i en spørgeskemaundersøgelse blandt 1743 amerikanske forældre konstaterer, at forældre til børn i privatskole havde en

mere positiv oplevelse af hjemmeskoling end forældre til børn i de offentlige skoler. Samtidig konkluderer studiets forfattere at forældrene generelt havde en positiv oplevelse med onlineundervisning, om end de var bekymrede for et fald i børnenes faglighed.

Skønt hoveddelen af litteraturen indikerer, at forældre oplevede øgede krav i forbindelse med hjemmeskoling, er der således også nuancer at spore. Disse forfølges blandt andet i en kroatisk spørgeskemaundersøgelse blandt 1205 forældre til børn i 0-4. klasse, der viser, at hjemmeundervisning, i forældrenes øjne, medvirkede til udvikling af barnets læringsselvstændighed samt en styrkelse af barnets digitale kompetencer. Forældrene påpegede desuden, hvordan undervisning i hjemmet bidrog til et roligere arbejdsmiljø for barnet, der også oplevede mindre stress (Drvodelić & Domović 2020). I studiet ses der ligeledes positive forandringer i kvaliteten af barn-forælder relationerne som konsekvens af mere én-til-én tid med barnet. Der fremhæves dog også negative aspekter blandt nogle forældre, hvor fx manglende læringsinteresse hos barnet er ét blandt flere. Samtidig skildrer studiet, i tråd med anden forskning, hvordan nogle forældre oplevede manglende support fra skolen i forbindelse med hjemmeundervisningen og at de dertil frygtede ikke at kunne støtte børnene fagligt i læringsindholdet.

Samlet set illustrerer ovenstående studier en kompleks dynamik i forældrenes oplevelser af hjemmeundervisning under pandemien. Mens mange forældre oplevede øget stress og bekymringer over deres evne til at håndtere undervisningsopgaverne, var der i nogle familier også positive aspekter som forbedrede relationer samt udvikling af børnenes læringsselvstændighed.

En kønnet karantæne

De fysiske nedlukninger af skole og daginstitutioner transformererede automatisk mange familiers strukturering og fordeling af arbejdsliv, omsorgsforpligtelser og praktiske opgaver i hjemmet. I lyset heraf afdækkes der i forskningen en betydelig kønnet dimension i familielivets betingelser under corona-pandemien. Hvor det forinden pandemien i forvejen var kvinder der varetog hoveddelen af det ubetalte arbejde, indikerer den samlede litteratur at nedlukninger og de afledte konsekvenser heraf, i høj grad forstærkede denne arbejdsbyrde (se bl.a. Power 2020; Jellen & Ohlbrecht 2020). Desuden indikerer nogle forskningsresultater, at mødrene oplevede en markant reduktion i deres betalte arbejdstid under pandemien. Blandt andet finder et omfangsrigt studie, baseret på 4067 respondenter med børn i alderen 1-17 år, at amerikanske mødre fik reduceret deres tid på arbejde 4-5 gange mere end fædrene, og at det såkaldte "gender gap" i arbejdstid i USA dermed voksede med op til 20-50 procent under pandemien (Collins et al. 2020).

At kønsnormative mønstre i fordelingen af beskæftigelse, husholdningsarbejde og omsorgsarbejde samt livskvalitet fortsat eksisterede under pandemien konkluderes også i en Hollandsk kontekst (Yerkes et al. 2020). Baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 852 respondenter (hvoraf mindst én forælder var i lønnet arbejde og mindst ét barn var under 18) finder studiet, at uligheden i det betalte arbejde mellem fædre og mødre blev forstærket, da mødrene i højere grad end fædrene tilpassede deres arbejdstider til familielivet. Forældrenes opgavefordeling i hjemmet forblev skæv, hvor 60 procent af mødrene rapporterede, at de udførte langt størstedelen af opgaverne i hjemmet, mens kun 10 procent af fædrene gjorde det samme. Dog blev kløften mellem kønnene en smule mindre, når det kom til opgaver i hjemmet, da fædrene angav at deltage mere i de huslige pligter under nedlukningen end tidligere. Denne observation bekræftes også af Craig & Churchill der i en australsk undersøgelse fra 2021 undersøgte kønsforskelle i arbejdstid og tilfredshed blandt

2722 par, hvor begge var i arbejde. Studiet konkluderer at kønsforskellene blev en smule mindre, fordi den relative stigning i tiden brugt på omsorgsarbejde var større for fædre. Mødrene var dog mere utilfredse end fædre når det kom til balancen mellem arbejde og familieliv. For nogle forbedrede pandemien tilfredshedsniveauerne, men for de fleste blev de værre. Igen blev nogle kønsforskelle mindre, primært fordi flere fædre også oplevede en negativ indvirkning under nedlukningen, end hvad tilfældet var før. Den kønede slagside reflekteres også i et amerikansk studie af Petts et al. (2021), hvor der hos mødrene – modsat fædre – var en negativ sammenhæng mellem hjemmepasning/hjemmeundervisning og nedsat arbejdstid eller risiko for at miste sit arbejde.

At grænserne mellem familieliv og arbejdsliv i højere grad fremstod slørede i mødrenes tilfælde, underbygges i et italiensk studie af Cannito & Scavarda fra 2021. Her havde mødrene større tilbøjelighed til at opfatte deres jobsituation som til forhandling modsat fædre. Mødrene forsøgte således i højere grad at balancere deres dobbeltrolle i arbejdet og familien, hvor det viste sig at fædre modsat ekspanderede den tid de dedikerede til arbejdet. Også i en finsk kontekst viser et kvalitativt orienteret studie hvordan familiens praksisser i forhandling af grænser mellem beskæftigelse og omsorgsarbejde i hjemmet blev informeret af køn (Otonkorpi-Lehtoranta 2021). Blandt andet peger forskerne på, at i familier, hvor mødrene arbejdede hjemme og fædre tog fysisk på arbejde, oplevede mødrene manglende forståelse for de udfordringer, de mødte når de skulle balancere beskæftigelse og omsorgsarbejde. Ligeledes havde forhandlingen af det fysiske arbejdsrum et kønnet aftryk når begge forældre arbejdede hjemme. Her gav mødrene udtryk for, at fædre arbejdede i de rum, hvor der var størst mulighed for at arbejde i fred, hvorimod mødrene oftere havde arbejdsstation situeret nærmest de fælles områder i hjemmet (fx køkkenet eller stuen). Dette medvirkede automatisk til at mødrene i højere grad end fædre blev forstyrret af børnene.

Den kønsmæssige skævhed afspejles også i familiens mentale sundhed, hvor en del af litteraturen bemærker, at corona-pandemien og nedlukningerne især påvirkede mødrenes psykiske velvære (Rania et al. 2022; Ausin et al. 2020). Blandt andet viser data fra en kvalitativ interviewundersøgelse blandt 30 irske mødre, at mere end halvdelen af studiets deltagere i starten af pandemien oplevede en negativ påvirkning i form af højere stressniveau, skyldfølelse, stigende pres og isolation (Clark et al. 2021). Dette var tydeligst for arbejdende mødre samt alenemødre. Mødrene følte skyldfølelse over ikke at kunne jonglere arbejdsliv og familieliv, og grænserne herimellem blev beskrevet som svære at navigere i. Mødrenes oplevelser fra forstås gennem det teoretiske koncept *intensive mothering*, som beskriver det samfundsmæssige pres for at hellige sig til familiens fysiske og mentale trivsel. Denne tematik udforskes ligeledes i et kvalitativt studie, hvor løbende dagbogsindlæg fra 37 islandske mødre danner grundlag for observationer. Studiet beskriver, hvordan mødrene i løbet af pandemien oplevede en følelsesmæssig byrde, da de stod for familiens overordnede velbefindende samt opgavefordelingen i hjemmet (Hjálmsdóttir & Bjarnadóttir, 2021).

Sammenfattende fremviser forskningen, at nedlukningen af skoler og daginstitutioner under pandemien intensiverede de kønsspecifikke normer og uligheder inden for familielivets rammer. Mødrene bar en væsentlig byrde af det ubetalte arbejde og oplevede simultant en reduktion i den betalte arbejdstid. Denne kønsmæssige skævhed afspejlede sig også i familiens mentale sundhed, hvor mødrene i højere grad rapporterede om et øget stressniveau og negative implikationer. Resultaterne indikerer, at pandemien agerede som en katalysator, der enten afdækkede eller styrkede eksisterende kønsnormer og forventninger rettet

mod mødre. Dette influerede henholdsvis organiseringen af, og den mentale sundhed i, familien.

Børn med særlige behov

En betragtelig del af den tilgængelige litteratur illustrerer de divergerende parametre og forhold, der prægede familiernes dynamik under pandemien. Familier med børn med særlige behov oplevede forinden pandemien ulige adgang til sundheds- og sociale ydelser, hvorfor der var risiko for, at nedlukninger og restriktioner medvirkede til at forstærke disse uligheder (Paulauskaite et al. 2021). Selvsamme familier befandt sig allerede i en forhøjet risiko for at udvikle psykiske lidelser sammenlignet med andre familier med børn uden særlige udfordringer, hvilket forstærkede sårbarheden over for mentale belastninger under pandemien (Gillespie-Smith et al. 2021). Dette bekræftes af resultaterne fra en britisk undersøgelse af familier med børn med såkaldt Special Educational Needs and Disabilities (SEND) (Asbury et al. 2021). Studiets fund indikerer, at disse familier var i øget risiko for dårlig mental sundhed og betydelig belastning, sammenlignet med familier uden særlige udfordringer. Forældrene i disse familier beskrev konsekvenserne af pandemien som tabet af rutiner, støttenetværk og økonomiske ressourcer. Der blev også rapporteret om ændringer i børnenes humør og adfærd som følge af markante forandringer i hverdagen. Mange forældre udtrykte ligeledes bekymring vedrørende deres barns fremtid, både i forhold til faglige kompetencer og i forbindelse med hvem der skulle tage sig af dem, hvis forældrene blev ramt af Covid-19.

I en amerikansk kontekst dokumenterer Chafouleas & Lovino (2021) betydelige forskelle i den oplevede byrde mellem familier med og uden børn med udviklingsforstyrrelser. Her finder forskerne, i tråd med anden litteratur, at familien som enhed generelt blev udfordret under pandemien, men peger ligeledes på, at familier med børn, der havde ASF (Autisme Spektrum Forstyrrelser) og ADHD oplevede øgede udfordringer. Forældre til disse børn rapporterede betydeligt højere grader af depression, angst og stress samt vanskeligheder med at få støtte til specialundervisning og omsorgsarbejde. Dette mønster bekræftes af Gillespie-Smith et al. (2021) der i en engelsk kontekst finder, at forældre af børn med særlige behov oplevede manglende støtte fra skole, familie og sundhedssystemet. Problemet med mangel på støtte i hjemme underbygges også i et andet engelsk studie af Greenway & Eaton-Thomas (2020), der beskriver hvordan forældrene følte sig utilstrækkelige og uforberedte, og oplevede at hjemmeskoling påvirkede deres mentale sundhed i en negativ retning. Forældrene gav yderligere udtryk for utilfredshed med de ressourcer og den support, de modtog i forhold til barnets uddannelsesmæssige og psykiske behov.

Stankovic et al. 2020 tegner samme billede i en online spørgeskemaundersøgelse blandt serbiske forældre til børn med autisme. Forældrene meldte om utilfredshed med manglende professionel støtte til barnet samtidig med at de bekymrede sig om en forværring af deres barns autismesymptomer på grund af ændringer i rutiner. Til trods for at børn med autisme var i forhøjet risiko for alvorlige konsekvenser ved infektion med Covid-19, angav forældre i undersøgelsen ikke stor bekymring for børnenes smitte virusset. Forskerne foreslår dog, at denne tilsyneladende manglende bekymring kan skyldes, at undersøgelsen blev

gennemført tidligt i pandemien, hvor forældrene muligvis ikke var fuldt informeret om smittecisici på pågældende tidspunkt.

Som følge af nedlukninger og isolation opstod der abrupte overgange, hvilket ifølge Itay et al. (2021) udfordrede de børn, der allerede på forhånd havde svært ved at håndtere overgange. På baggrund af telefoninterviews med 31 forældre til 25 børn med en autismediagnose fandt studiet ligeledes, at hjemmeisolation resulterede i en fysisk begrænsning for familierne, hvilket yderligere påvirkede børnenes sensoriske og psykomotoriske uro.

Betydningen af den opståede stedbundethed til hjemmet udfoldes også hos Canning et al. (2021), der i et etnografisk studie belyser hvordan hverdagslivet og dets rutiner forstyrres i familier med børn med SEND/autisme. Forfatterne argumenterer for at skole og hjem repræsenterer forskellige funktioner, grænser og forventninger, hvorfor hjemmet forandredes fra at være et trygt sted, da grænserne mellem hjem og skole ophævedes. Dette skabte udfordringer, da undervisningen pludselig fandt sted i rum, der normalt blev anvendt til andre formål, og teknologi, der normalt blev betragtet som underholdning, blev benyttet til formel læring. Balancen mellem undervisning og hjemlige aktiviteter blev derfor en stressfaktor for forældrene, der også oplevede udfordringer med at opfylde diverse krav grundet manglende støtte fra skole og andre aktører.

Forskningen indikerer, at familier med børn med særlige behov stod over for betydelige udfordringer under pandemien. Forældrenes bekymringer centrerede sig ikke primært om smittecisici for deres børn, men var i højere grad fokuseret på en bekymring for – og i nogle tilfælde, en oplevelse af – en tilbagegang i børnenes faglige kompetencer og mentale sundhed, især som følge af manglende støtte udefra.

Relationelle implikationer og strategier

I den eksisterende litteratur udforskes forskellige måder hvorpå coronakrisen påvirkede relationelle dynamikker internt i familien samt dannede grundlag for forskellige strategier til at håndtere de afledte effekter af pandemien.

I et amerikansk longitudinalt studie, der strækker sig fra tiden før pandemien og ind i de tidligere måneder af dens fremkomst, analyseres betingelserne for familiens relationer nærmere (Cassinat et al. 2021). Den øgede tid sammen som familie under nedlukningen førte til, at forældrene (særligt mødre) fik større indsigt i deres børns liv. Observationer viser imidlertid et andet mønster i familier præget af høj grad af kaos, hvor der blev rapporteret om mindre indsigt i børnenes liv. Studiet afslører også, at forældre tillod en større grad af autonomi hos henholdsvis døtre og de ældre søskende, selvom et øget familiekaos var forbundet med en nedgang i autonomi over tid. Disse fund bekræfter tidligere forskning, der peger på, at forældre i stressede perioder øger brugen af autoritativt forældreskab. Kaos i familien påvirkede også kvaliteten af relationerne ved at føre til et fald af faderlig intimitet og søskendeintimitet samt et øget konfliktniveau mellem forældre og børn samt søskende imellem. En anden amerikansk undersøgelse peger også på kaos i familien som en negativ prædikator for kvaliteten af familiens relationer under nedlukningerne (Fosco 2021). Studiets resultater er baseret på et longitudinalt forskningsdesign baseret på indsamlet data før og efter COVID-19 blandt 204 familier. Undersøgelsen belyser også hvordan familiekaos var associeret med en ringere overholdelse af såkaldt sundhedsbeskyttende adfærd under pandemien. I et longitudinalt studie blandt 240 hollandske forældre, peger Donker et al. (2021) på, at den øgede tid forældrene tilbragte med deres børn ikke førte til øget involver-

ring og støtte. Tværtimod rapporterede forældrene om et fald i det såkaldte "positive forældreskab", muligvis som følge af en begrænset mulighed for at undslippe daglige irritationer og konfrontationer. Imidlertid kan der også observeres et fald i de negative interaktioner mellem forældre og børn, muligvis som effekt af en reducere af "klassiske" konflikter, såsom diskussioner om børnenes sociale liv og skolegang.

En modsat tendens findes i en australsk interviewundersøgelse blandt 30 mødre til børn i alderen 9-15 måneder. Her finder Hood et al. (2021) en forstærket forbindelse mellem barn og forælder som resultat af øget samvær i hjemmet. Desuden oplevede en betydelig andel af mødrene nye måder at tilbringe tid sammen som familie på, hvor aktiviteter som brætspil, kunst- og håndværks projekter samt cykelture positivt indvirkede på de sædvanlige rutiner og interaktioner i familien. Omvendt følte mødrene sig dog isolerede på grund af den begrænsede mulighed for socialt samvær med andre nybagte mødre i lokalsamfundet samt familie og venner. Den indskrænkede ansigt-til-ansigt kontakt med andre førte også til, at flertallet af mødrene oplevede et øget forbrug af teknologi. Dette blev i denne sammenhæng forbundet med noget positivt, da det primært blev benyttet som redskab til at bibeholde kontakten til andre relationer og dermed medvirkede til at mindske de negative psykologiske implikationer fra nedlukningen. I en spansk kontekst identificerer Günther-Bel (2020) også positive relationelle implikationer som følge af Covid-19 nedlukningen. Med udgangspunkt i et mixed methods studie blandt 407 informanter (par med og uden børn) fremhæves temaer som forstærket sammenhængskraft og forbedret kommunikation i familien samt bedre balance mellem individuelle og fælles behov. Selvom de positive aspekter dominerede, var der dog også familier, der oplevede familier distance og en konfliktfyldt atmosfære i hjemmet. Studiets fund peger yderligere på at parforholdet fremstod styrket i hjem uden børn, hvor data peger på en mulig tendens til, at vedligeholdelsen af familieharmeni potentielt skete på bekostning af pleje af parforholdet. Disse observationer står dog i direkte kontrast med fund hos Schmid et al. (2021), der har sammenlignet data blandt 781 respondenter før og under COVID-19 i Tyskland. Blandt andet finder forskerne, at tilfredsheden med parforholdet faldt mindre hos hjemmearbejdende par med børn end hos hjemmearbejdende par uden børn. Det skal dog bemærkes, at tilfredsheden med parforholdet forud for nedlukningen var større blandt par uden børn end hos par med børn.

Baseret på resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1391 italienske respondenter, fremgår det, at familierne implementerede forskellige strategier i forhold til børnepasning for at imødekomme kravene fra arbejds- og omsorgsopgaver (Mazzucchelli et al. 2021). Særligt kvinder over 46 år påtog sig børnepasningen uden ekstern bistand, mens personer med højere uddannelsesniveau hyppigere benyttede sig af betalt pasning eller assistance fra bedsteforældre. Ægtepar anvendte også varierende tilgange, hvor flertallet selv tog sig af børnene, mens nogle modtog hjælp fra forældre. Resultaterne antyder desuden, at niveauet af positivt samarbejde mellem partnere aftog i tilfælde med børn i hjemmet og blandt arbejdende forældre over 56 år. Studiets konklusioner kontekstualiseres i forhold til de særegne træk ved det italienske velfærdssystem, hvor familier, især kvinder, under pandemien fungerede som primære omsorgspersoner uden støtte fra familier netværk, naboer eller babysittere. Familierelationerne blev dybt påvirket, og den pludselige mangel på støtte tvang fa-

milien til både at håndtere syge eller sårbare familiemedlemmer, støtte børnenes fjernundervisning og opretholde arbejdsaktiviteter. I studiet peges der på, at disse tendenser så ud til at have den implikation, at familien trak sig mere "ind i sig selv".

I en finsk kontekst har Salin et al. (2020) undersøgt, hvordan familier med børn navigerede gennem COVID-19-nedlukningen i Finland og hvilke håndteringsstrategier de i den forbindelse gjorde brug af. Undersøgelsen involverede 564 respondenter og kombinerede både kvalitative og kvantitative spørgsmål i en onlineundersøgelse gennemført mellem april og maj 2020. Dette studie fokuserer specifikt på de kvalitative data og anvender Hustons social-økologiske teori som et analyseramme. Familiene i undersøgelsen tilpassede sig nedlukningen ved at nedjustere deres sædvanlige standarder for familielivet, hvilket inkluderede en reducere af regler for børnenes skærmtid og mindre tid brugt på huslige pligter. Støtte fra institutioner som skole, andre velfærdsydelser og sociale relationer med venner og familiemedlemmer spillede en central rolle for både børn og forældre under nedlukningen. Støtte fra bedsteforældre og andre familiemedlemmer blev også anset som gavnlige og undertiden nødvendigt. Arbejdspladsens placering og hjemmearbejde blev vurderet som væsentlige faktorer, hvor nogle så hjemmearbejde som en byrde, mens det for andre tilbød momenter af alenetid. Enighed om hverdagens praksis, herunder fælles aftaler om organisering og fordeling af praktiske opgaver, var af afgørende betydning for mange familier. Tid sammen som familie blev betragtet som en central strategi for at mestre den nye hverdagspraksis, hvilket eksempelvis omfattede compensation for børnenes manglende muligheder for at dyrke hobbyer. Individuelt nedjusterede forældrene både kvantiteten og kvaliteten af deres arbejdsstandarder, selvom det blev opfattet som en nødvendig ofring snarere end en foretrukket håndteringsstrategi. Denne tilpasningsmekanisme bidrog til stress hos forældrene, der følte dårlig samvittighed over ikke at leve op til arbejdslivets standarder.

De foreliggende undersøgelser reflekterer et nuanceret og komplekst billede af, hvordan relationer internt i familien blev påvirket af nedlukninger og restriktioner. I dele af litteraturen tegner der sig et billede af stigende konfliktniveauer og negative relationer i familien, mens andre grene af forskningen observerer færre brydninger og styrkede relationer både mellem forældre eller partnere samt mellem forældre og børn. Samlet set viser studierne at familier implementerede forskellige strategier for at tackle de nye udfordringer vedrørende balancen mellem arbejdsliv og omsorgsopgaver i familien. De relationelle tilpasninger og håndteringsstrategier må – som store dele af de ovenstående tematikker – nødvendigvis ses forment af de pågældende nationale samfundskonstellationer.

Konklusion

Forskningsoversigten fremhæver, hvordan pandemien og de tilhørende politiske restriktioner fik omfattende negative konsekvenser for børnefamiliernes trivsel og hverdagsliv. Familier oplevede et generelt fald i mental sundhed, især blandt lavindkomstfamilier, yngre forældre og forældre med små børn. Samtidig viser forskningen dog også at samarbejde mellem forældre og støtte fra en partner mindskede de negative effekter.

Hjemmeundervisning stod frem som en særlig udfordring, der belastede mange familier, både gennem øget stress og konflikter. Enkelte studier fandt dog også positive aspekter, hvor tættere samvær styrkede relationen mellem forældre og børn. Nedlukningerne forstærkede desuden traditionelle kønsroller i hjemmet, hvor især mødre oplevede større ansvar for husarbejde og omsorgsopgaver, hvilket ofte gik hånd i hånd med en øget psykisk belastning.

Familier med børn med særlige behov stod over for yderligere udfordringer på grund af manglende støtte fra institutioner og sociale netværk, hvilket forværrede både børnenes og forældrenes trivsel. Endelig viser forskningen en betydelig variation i de relationelle konsekvenser af pandemien, hvor nogle familier oplevede konflikter og belastninger, mens andre oplevede styrkede relationer gennem tilpasning og samarbejde.

Samlet set illustrerer pandemiens effekter på familielivet komplekse dynamikker, hvor socioøkonomisk baggrund, familiekonstellationer og støttende netværk spillede afgørende roller for, hvordan familier håndterede udfordringerne.

Referencer

- Asbury, K., Fox, L., Deniz, E., Code, A., & Toseeb, U. (2021). How is COVID-19 affecting the mental health of children with special educational needs and disabilities and their families? *Journal of Autism and Developmental Disorders, 51*(5), 1772–1780.
- Asín, B., González-Sanguino, C., Castellanos, M. Á., & Muñoz, M. (2020). Gender-related differences in the psychological impact of confinement as a consequence of COVID-19 in Spain. *Journal of Gender Studies, 67*(1).
- Aznar, A., Sowden, P., Bayless, S., Ross, K., Warhurst, A., & Pachi, D. (2021). Home-schooling during COVID-19 lockdown: Effects of coping style, home space, and everyday creativity on stress and home-schooling outcomes. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. Advance online publication.
- Balenzano, C., Moro, G., & Girardi, S. (2020). Families in the pandemic between challenges and opportunities: An empirical study of parents with preschool and school-age children. *Italian Sociological Review, 10*, 777–800.
- Biffi, E., Gambarcorti-Passerini, M. B., & Bianchi, D. (2021). Parents under lockdown: The impacts of the COVID-19 pandemic on families. *Rivista Italiana di Educazione Familiare, 18*(1).
- Calvano, C., Engelke, L., De Belle, J., Kindermann, J., & Renneberg, B. (2021). Families in the COVID-19 pandemic: Parental stress, parent mental health, and the occurrence of adverse childhood experiences—Results of a representative survey in Germany. *European Child & Adolescent Psychiatry, 31*(7), 1–13.
- Cannito, M., & Scavarda, A. (2020). Childcare and remote work during the COVID-19 pandemic: Ideal worker model, parenthood, and gender inequalities in Italy. *Italian Sociological Review, 10*(3).
- Canning, N., & Robinson, B. (2021). Blurring boundaries: The invasion of home as a safe space for families and children with SEND during COVID-19 lockdown in England. *European Journal of Special Needs Education, 36*(1).
- Canzi, E., Danioni, F. V., Parise, M., Lopez, G., & Ferrari, L. (2021). Perceived changes in family life during COVID-19: The role of family size. *Family Relations, 70*(5).
- Carpenter, D., & Dunn, J. (2020). We're all teachers now: Remote learning during COVID-19. *Journal of School Choice, 14*(4), 567–594.
- Cassinat, J. R., Whiteman, S. D., Serang, S., Dotterer, A. M., & Mustillo, S. A. (2021). Changes in family chaos and family relationships during the COVID-19 pandemic: Evidence from a longitudinal study. *Developmental Psychology, 57*(10).
- Chafouleas, S. M., & Lovino, E. A. (2021). Comparing the initial impact of COVID-19 on burden and psychological distress among family caregivers of children with and without developmental disabilities. *School Psychology, 36*(5), 358–366.
-

- Chavez, J. V., Lee, T. K., Larson, M. E., & Behar-Zusman, V. (2021). Assessing the impact of COVID-19 social distancing and social vulnerability on family functioning in an international sample of households with and without children. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*.
- Clark, S., McGrane, A., Boyle, N., Joksimovic, N., & Burke, L. (2021). "You're a teacher, you're a mother, you're a worker": Gender inequality during COVID-19 in Ireland. *Gender, Work and Organization*, 28(4).
- Cohodes, E. M., McCauley, S., & Geel, D. G. (2021). Parental buffering of stress in the time of COVID-19: Family-level factors may moderate the association between pandemic-related stress and youth symptomatology. *Research on Child and Adolescent Psychopathology*, 49(7), 935-948.
- Collins, C., Landivar, L. C., Ruppanner, L., & Scarborough, W. J. (2020). COVID-19 and the gender gap in work hours. *Gender, Work and Organization*, 28(1).
- Craig, L., & Churchill, B. (2021). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-19. *Feminist Frontiers*, 28(1).
- Davis, C. R., Grooms, J., Ortega, A., Rubalcaba, J., & Vargas, E. (2021). Distance learning and parental mental health during COVID-19. *Educational Researcher*, 50(1), 61-64.
- Donker, M. H., Mastrotheodoros, S., & Branje, S. (2021). Development of parent-adolescent relationships during the COVID-19 pandemic: The role of stress and coping. *Developmental Psychology*, 57(10), 1611-1622.
- Drvodelić, M., & Domović, V. (2020). Parents' opinions about their children's distance learning during the first wave of the COVID-19 pandemic. *CEPS Journal*.
- Eales, L., Ferguson, G. M., Gillespie, S., Smoyer, S., & Carlson, S. M. (2021). Family resilience and psychological distress in the COVID-19 pandemic: A mixed-methods study. *Developmental Psychology*, 57(10), 1563-1581.
- Feinberg, M. E., Mogle, J., Lee, J., Tornelle, S. L., & Hostetler, M. L. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on parent, child, and family functioning. *Family Process*.
- Fosco, G. M., LoBraico, E. J., Sloan, C. J., Fang, S., & Feinberg, M. E. (2021). Family vulnerability, disruption, and chaos predict parent and child COVID-19 health-protective behavior adherence. *Families, Systems, & Health*.
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). COVID-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65.
- Gigli, A., & Trentini, M. (2021). Despite the virus: A survey with parents on early childhood education services and families in COVID-19. *Rivista Italiana di Educazione Familiare*, 18(1).
- Gillespie-Smith, K., McConachie, D., Ballantyne, C., Auyeung, B., & Goodall, K. (2021). The impact of COVID-19 restrictions on psychological distress in family caregivers of children with neurodevelopmental disability in the UK. *Journal of Autism and Developmental Disorders*.
- Greenway, C. W., & Eaton-Thomas, K. (2020). Parent experiences of home-schooling children with special educational needs or disabilities during the coronavirus pandemic. *British Journal of Special Education*, 47(4).
- Günther-Bel, C., Vilaregut, A., Carratala, E., Torras-Garat, S., & Pérez-Testor, C. (2020). A mixed-method study of individual, couple, and parental functioning during the state-regulated COVID-19 lockdown in Spain. *Family Process*, 59(3), 1060-1079.

- Hjálmsdóttir, A., & Bjarnadóttir, V. S. (2021). "I have turned into a foreman here at home": Families and work-life balance in times of COVID-19 in a gender equality paradise. *Gender, Work and Organization*, 28(1), 268–283.
- Hood, R., Zabatiero, J., Silva, D., Zubrick, S. R., & Straker, L. (2021). "Coronavirus changed the rules on everything": Parent perspectives on how the COVID-19 pandemic influenced family routines, relationships and technology use in families with infants. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(23), 12865.
- Itay, T. L., Leitner, Y., & Orit, K. (2021). Core experiences of parents of children with autism during the COVID-19 pandemic lockdown. *Autism: The International Journal of Research and Practice*, 25(4).
- Jellen, J., & Ohlbrecht, H. (2020). Parenthood in a crisis: Stress potentials and gender differences of parents during the corona pandemic. *International Dialogues on Education: Past and Present*.
- Kerr, M. L., Rasmussen, H. F., Fanning, K. A., & Braaten, S. M. (2021). Parenting during COVID-19: A study of parents' experiences across gender and income levels. *Family Relations*, 70(5).
- Koskela, T., Pihlainen, K., Piispa-Hakala, S., Vornanen, R., & Hämäläinen, J. (2020). Parents' views on family resiliency in sustainable remote schooling during the COVID-19 outbreak in Finland. *Sustainability*, 12(21).
- Lammi-Taskula, J., Klemetti, R., Vuorenmaa, M., Helakorpi, S., & Ervasti, E. (2021). Concerns and effects of COVID-19 in families with babies: Results of a nationwide survey in Finland. *European Journal of Public Health*.
- Larsen, L., Helland, M. S., & Holt, T. (2021). The impact of school closure and social isolation on children in vulnerable families during COVID-19: A focus on children's reactions. *European Child & Adolescent Psychiatry*.
- Linnavalli, T., & Kalland, M. (2021). Impact of COVID-19 restrictions on the social-emotional wellbeing of preschool children and their families. *Education Sciences*.
- Mantovani, S., Bove, C., Ferri, P., Manzoni, P., Cesa, A., & Picca, M. (2021). Children 'under lockdown': Voices, experiences, and resources during and after the COVID-19 emergency. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(1), 35–50.
- Martiny, S. E., Thorsteinsen, K., Parks-Stamm, E. J., Olsen, M., & Kvalø, M. (2021). Children's wellbeing during the COVID-19 pandemic: Relationships with attitudes, family structure, and mothers' wellbeing. *European Journal of Developmental Psychology*.
- Mazzucchelli, S., Bosoni, M. L., & Medina, L. (2020). The impact of COVID-19 on family relationships in Italy: Withdrawal on the nuclear family. *Italian Sociological Review*, 10(3S), 687–709.
- McRae, C. S., Overall, N. C., Henderson, A. M. E., Low, R. S. T., & Chang, V. T. (2021). Parents' distress and poor parenting during a COVID-19 lockdown: The buffering effects of partner support and cooperative coparenting. *Developmental Psychology*, 57(10), 1623–1632.
- Morgül, E., Kallitsoglou, A., & Essau, C. A. (2020). Psychological effects of the COVID-19 lockdown on children and families in the UK. *Revista de Psicología Clínica con Niños y Adolescentes*, 7(3).
- Oliveira, V. H., Martins, P. C., & Carvalho, G. S. (2022). Children's daily activities and well-being during the COVID-19 lockdown: Associations with child and family characteristics. *Current Psychology*.
- Pascal, C., Bertram, T., Cullinane, C., & Holt-White, E. (2021). COVID-19 and social mobility. *Sutton Trust*.

- Otonkorpi-Lehtoranta, K., Salin, M., Hakovirta, M., & Kaittila, A. (2021). Gendering boundary work: Experiences of work–family practices among Finnish working parents during COVID-19 lockdown. *Gender, Work & Organization, 28*(6), 1952–1968.
- Parczewska, T. (2021). Difficult situations and ways of coping with them in the experiences of parents homeschooling their children during the COVID-19 pandemic in Poland. *Education, 49*(7), 889–900.
- Paulauskaite, L., Farris, O., & Spencer, H. M. (2021). My son can't socially distance or wear a mask: How families of preschool children with severe developmental delays and challenging behavior experienced the COVID-19 pandemic. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities.*
- Peltz, J. S., Crasta, D., Daks, J. S., & Rogge, R. D. (2021). Shocks to the system: The influence of COVID-19-related stressors on coparental and family functioning. *Developmental Psychology, 57*(10), 1693–1707.
- Pereira, A., Muris, P., Roberto, M. S., Stallard, P., Garcia-Lopez, L. J., Tulbure, B. T., ... Barros, L. (2021). Cumulative risk exposure and social isolation as correlates of carer and child mental health during the COVID-19 pandemic: An online study with families from various European countries. *Child Psychiatry & Human Development.*
- Petts, R. J., Carlson, D. L., & Pepin, J. R. (2021). A gendered pandemic: Childcare, homeschooling, and parents' employment during COVID-19. *Gender, Work & Organization, 28*(2).
- Power, K. (2020). The COVID-19 pandemic has increased the care burden of women and families. *Sustainability: Science, Practice & Policy, 16*(1).
- Rania, N., Coppola, I., Lagomarsino, F., & Parisi, R. (2022). Family well-being during the COVID-19 lockdown in Italy: Gender differences and solidarity networks of care. *Child & Family Social Work, 27*(1).
- Ribeiro, L. M., Cunha, R. S., Silva, M. A., & Carvalho, M. V. (2021). Parental involvement during pandemic times: Challenges and opportunities. *Education Sciences, 11*(302).
- Rudolph, C. W., & Zacher, H. (2021). Family demands and satisfaction with family life during the COVID-19 pandemic. *Couple and Family Psychology: Research and Practice.*
- Salin, M., Kaittila, A., Hakovirta, M., & Anttila, M. (2020). Family coping strategies during Finland's COVID-19 lockdown. *Sustainability, 12*(21).
- Schmid, L., Wörn, J., Hank, K., Sawatzki, B., & Walper, B. (2021). Changes in employment and relationship satisfaction in times of the COVID-19 pandemic: Evidence from the German family panel. *European Societies, 23*(1), 743–758.
- Schmidt, A., Kramer, A. C., Brose, A., Schmiedek, F., & Neubauer, A. B. (2021). Distance learning, parent-child interactions, and affective well-being of parents and children during the COVID-19 pandemic: A daily diary study. *Developmental Psychology, 57*(10), 1719–1734.
- Spinella, M., Lionetti, F., & Fasolo, M. (2020). Parents' stress and children's psychological problems in families facing the COVID-19 outbreak in Italy. *Frontiers in Psychology.*
- Stankovic, M., Stojanovic, A., Stankovic, M., & Shih, A. (2021). The Serbian experience of challenges of parenting children with autism spectrum disorders during the COVID-19 pandemic and the state of emergency with lockdown. *European Child and Adolescent Psychiatry.*
-

Vuorikari, R., Velicu, A., Chaudron, S., Cachia, R., & Di Gioia, R. (2020). How families handled emergency remote schooling during the COVID-19 lockdown in spring 2020: Summary of key findings from families with children in 11 European countries. *JRC Science for Policy Report*.

Wamser-Nanney, R., Nguyen-Feng, V., Lotzin, A., & Zhou, X. (2021). Parenting amidst COVID-19: Pandemic-related stressors, inequities, and treatment utilization and perceptions. *Couple and Family Psychology: Research and Practice, 12*(2), 55–65.

Westrup, E. M., Bennet, C., Berkowitz, T., Youssef, G. J., & Trombourou, J. W. (2021). Child, parent, and family mental health and functioning in Australia during COVID-19: Comparison to pre-pandemic data. *European Child & Adolescent Psychiatry*.

Yerkes, M. A., André, S., Beckers, D., Besamusca, J., & Kruijen, P. M. (2020). Intelligent lockdown, intelligent effects? The impact of the Dutch COVID-19 'intelligent lockdown' on gendered work and family dynamics among parents. *IDEAS Working Paper Series from RePEc*.

